

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. เรื่อง ความผิดเกี่ยวกับเพศ

Key Provisions of the Draft Act Amending the Criminal Code
(No. ..), B.E., on Sexual Offences

พงศ์พิทักษ์ เสวตวงศ์*

Pongpitak Sawetwong

แพรวฤทัย ศรีใจปลูก**

Praewruethai Sreechaiplook

* นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง; อีเมลติดต่อ tinpongpitak@gmail.com

** นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง; อีเมลติดต่อ praeww0307@gmail.com

บทคัดย่อ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ที่เสนอโดย นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ และนางสาวภคมน หนูอนันต์ กับคณะนั้น ได้แก้ไขบทบัญญัติในเรื่องความผิดเกี่ยวกับเพศ มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงกฎหมายให้ทันต่อสภาพปัญหาอาชญากรรมทางเพศที่ซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น ซึ่งมีการแก้ไขบทบัญญัติหลักที่สำคัญ คือ การแก้ไขนิยาม “กระทำชำเรา” และการกำหนดนิยาม “คุกคามทางเพศ” ผู้เขียนได้นำเสนอบทความนี้ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถทราบได้ว่าเนื้อหาของบทบัญญัติและผลของกฎหมายจะเป็นอย่างไรหากร่างกฎหมายฉบับนี้ได้มีผลบังคับใช้แล้ว

คำสำคัญ: กระทำชำเรา; คุกคามทางเพศ; ความผิดเกี่ยวกับเพศ

Abstract

The Draft Act Amending the Criminal Code (No. ...), B.E., proposed by Mr. Anutin Charnvirakul and colleagues together with Ms. Pukkamon Nunarnan and colleagues, seeks to revise provisions relating to sexual offenses with the objective of aligning the law with the increasingly complex and diverse manifestations of sexual crimes. The principal substantive amendments concern the redefinition of the term “rape” and the introduction of a statutory definition of “sexual harassment.” This paper examines the substance of these amendments and considers their potential legal implications in the event that the draft is enacted into law.

Keywords: rape; sexual harassment; sexual offenses

1. บทนำ

ประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายหลักที่มีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และความสงบเรียบร้อยของสังคม อย่างไรก็ตาม กฎหมายย่อมต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมทางเพศซึ่งทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบันทั้งในมิติของความหลากหลายทางเพศ ลักษณะของการกระทำ ตลอดจนผลกระทบต่อเหยื่อที่กฎหมายเดิมยังไม่สามารถคุ้มครองได้อย่างครอบคลุมเพียงพอ

ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการเสนอ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย นายอนุทิน ชาญวีรกูล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย กับคณะ¹ โดยนำร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่เสนอโดย นางสาวกมลน หนูอนันต์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ² มาพิจารณารวมกันซึ่งนำร่างของนายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะมาพิจารณาเป็นหลัก ทั้งนี้ สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2568³ และส่งให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป

¹ คณะกรรมการขับเคลื่อนคณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ) [ออนไลน์], 29 สิงหาคม 2568. แหล่งที่มา: <https://drive.google.com/file/d/1Xkl8MHBVA9wd9Y39XvbnGjgEquEbzb6L/view?usp=drivesdk>

² คณะกรรมการขับเคลื่อนคณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นางสาวกมลน หนูอนันต์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะเป็นผู้เสนอ) [ออนไลน์], 29 สิงหาคม 2568 แหล่งที่มา: https://drive.google.com/file/d/1brUTHuGL_rCBp4EGck1b6MJQZitNatV/view

³ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. [ออนไลน์], 30 สิงหาคม 2568. แหล่งที่มา: <https://document.senate.go.th/approve/A-1013.pdf>

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ดังกล่าวได้แก้ไขสาระสำคัญในความผิดเกี่ยวกับเพศหลายประการ ได้แก่ การแก้ไขบทนิยาม “กระทำชำเรา” การกำหนดนิยาม “คุกคามทางเพศ” การกำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศ การกำหนดมาตรการคุ้มครองผู้เสียหาย บทบาทศาลที่สามารถนำข้อมูลออกจากระบบคอมพิวเตอร์ในกรณีที่มีการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นได้ การแก้ไขถ้อยคำในมาตรา 397 และการแก้ไขถ้อยคำในมาตรา 281

การแก้ไขเพิ่มเติมครั้งนี้จึงมิได้เป็นเพียงการปรับปรุงถ้อยคำในกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นการขยายขอบเขตการคุ้มครองสิทธิร่างกายและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้เหมาะสมกับสภาพสังคม บทความในเรื่องนี้ผู้เขียนจะนำเสนอสาระสำคัญของร่างแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว เพื่อให้ผู้อ่านสามารถทราบได้ว่า เนื้อหาของบทบัญญัติและผลของกฎหมายจะเป็นอย่างไรหากร่างกฎหมายฉบับนี้ได้มีผลบังคับใช้แล้ว

2. การแก้ไขบทนิยาม “กระทำชำเรา”

ประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบันได้กำหนดนิยาม “กระทำชำเรา” ไว้ในมาตรา 1 (18) ดังนี้

(18) “กระทำชำเรา” หมายความว่า กระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (18) ได้บัญญัติความหมายของคำว่า “กระทำชำเรา” ไว้อย่างชัดเจนว่า เป็นการกระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยเป็นการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำ 3 ช่องทางเท่านั้น ได้แก่ อวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น อย่างไรก็ตาม คำจำกัดความดังกล่าวยังมีข้อวิจารณ์ว่าไม่ครอบคลุมพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศในทุกรูปแบบ โดยเฉพาะกรณีการใช้ อวัยวะอื่นหรือวัตถุในการล่วงล้ำ ซึ่งในสภาพความเป็นจริงนั้นถือเป็นการละเมิดสิทธิในร่างกายที่ร้ายแรงไม่ต่างจากการใช้อวัยวะเพศ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาฯ มาตรา 3 ได้กำหนดให้ยกเลิกความใน (18) ของมาตรา 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแก้ไข

เพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2562 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

(18) “**กระทำชำเรา**” หมายความว่า กระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น หรือการใช้อวัยวะอื่นของผู้กระทำหรือวัตถุล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น หรือการให้ผู้อื่นกระทำกับผู้กระทำในลักษณะเดียวกัน แต่การให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าวนั้นไม่รวมถึงกรณีที่ผู้อื่นใช้อวัยวะอื่นวัตถุล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้กระทำ ทั้งนี้ อวัยวะเพศให้หมายความรวมถึงอวัยวะเพศจากการผ่าตัด

การแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวมีสาระสำคัญที่ควรพิจารณาในสามประเด็น ดังนี้

ประการแรก ขยายขอบเขตของ “กระทำชำเรา”

กฎหมายปัจจุบันถือว่า การใช้ “อวัยวะอื่น” หรือการใช้ “วัตถุ” ล่วงล้ำอวัยวะเพศ หรือทวารหนักของผู้อื่นเป็นการกระทำอนาจารโดยการล่วงล้ำ ตามมาตรา 278 วรรคสอง โดยระวางโทษเท่ากันกับการข่มขืนกระทำชำเรา และไม่สามารถยอมความได้ จำกัดเพียงการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำเพื่อสนองความใคร่เท่านั้น แต่ร่างกฎหมายนี้ได้ครอบคลุมไปถึงการใช้ “อวัยวะอื่น” หรือการใช้ “วัตถุ” ต่าง ๆ ล่วงล้ำอวัยวะเพศ หรือทวารหนักของผู้อื่นด้วย ฉะนั้น หากเป็นกรณีที่ใช้ “อวัยวะอื่นของผู้กระทำ” หรือ “วัตถุอื่น” ล่วงล้ำช่องปากของผู้อื่น ก็ไม่ถือว่าเป็น “กระทำชำเรา” ตามนิยามนี้

ประการที่สอง ขยายขอบเขตของการกระทำที่มีลักษณะเป็นการบังคับให้ผู้อื่นกระทำชำเรา

เป็นการแก้ไขช่องว่างทางกฎหมายที่ปัจจุบันไม่สามารถเอาผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรากับกรณีที่บังคับให้ผู้อื่นกระทำชำเราตน โดยร่างกฎหมายใหม่นี้ได้ขยายขอบเขต “กระทำชำเรา” ให้รวมถึงการบังคับให้ผู้อื่นใช้อวัยวะเพศของตน ล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้กระทำความผิดด้วย

ประการที่สาม นิยาม “อวัยวะเพศ” ที่กว้างขึ้น

แสดงให้เห็นการรองรับมิติความหลากหลายทางเพศและเพศสภาพ การยอมรับสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลผู้ผ่านการผ่าตัดแปลงเพศ

โดยไม่จำกัดความหมายของอวัยวะเพศไว้เพียงลักษณะทางกายภาพตามเพศกำเนิดเท่านั้น จากเดิมที่ไม่ได้กำหนดนิยาม “อวัยวะเพศ” ไว้ในกฎหมายอาญาอย่างชัดเจนเป็นหน้าที่ของศาลที่ต้องตีความ แต่ร่างกฎหมายใหม่ได้กำหนดให้อวัยวะเพศมีความหมายรวมถึงอวัยวะเพศจากการผ่าตัดด้วย การปรับแก้ในลักษณะนี้สอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียมทางเพศ และหลักกฎหมายอาญาที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามพลวัตของสังคม⁴ ด้วยเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่เปลี่ยนแปลงไป

3. การกำหนดนิยาม “คุกคามทางเพศ”

ประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบันมิได้บัญญัตินิยามคำว่า “คุกคามทางเพศ” (Sexual Harassment) ไว้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม การคุกคามทางเพศได้ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 ดังนี้

มาตรา 397 ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในที่สาธารณะสถาน หรือต่อหน้าธารกำนัลหรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำความผิดมีอำนาจเหนือผู้ถูกระทำอันเนื่องจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามาตรา 397 วรรคหนึ่ง ได้มีการกล่าวถึงถ้อยคำในบทบัญญัติว่า “คุกคาม” ต่อมาวรรคสองได้มีการกล่าวถึงถ้อยคำในบทบัญญัติว่า “อันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ” อันเป็นเหตุการณ์ของวรรคหนึ่ง

⁴ ปกป้อง ศรีสนิท, กฎหมายอาญาชั้นสูง, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2566), หน้า 31-34.

ซึ่งทำให้ได้รับโทษหนักขึ้น และวรรคสามเกี่ยวกับ “การกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือผู้ถูกระทำ”

อย่างไรก็ดี บทบัญญัติมาตรา 397 นี้ยังคงปราศจากความชัดเจนแน่นอนในแง่ความหมายของคำนิยาม อันได้แก่ คำว่า “คุกคาม” และ “อันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ” เนื่องจากอาจมีการตีความของขอบเขตความหมายที่อาจตีความได้กว้างเกินไป กล่าวคือ รูปแบบหรือลักษณะการกระทำใดบ้างที่ถือเป็นการคุกคามทางเพศ ซึ่งทำให้เกิดความคลุมเครือของการบังคับใช้กฎหมาย และสิทธิในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกคุกคามทางเพศ อาจมิได้รับความคุ้มครองในกระบวนการยุติธรรมเท่าที่สมควรจะได้รับ ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายอาญานั้นจะต้องมีความชัดเจนแน่นอน (*Lex Certa*) ปราศจากความคลุมเครือ⁵ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้ประชาชนเข้าใจได้ว่าการกระทำอย่างไร มีโทษอย่างไรในทางกฎหมายอาญา เพื่อเป็นการเตือนภัยล่วงหน้า (*Advance Warning*) และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน⁶ ในทางกลับกัน หากประชาชนไม่เข้าใจได้ว่าการกระทำของตนเป็นความผิดหรือไม่เป็นความผิด ก็ย่อมเกิดความไม่เป็นธรรมได้

ทั้งนี้ บทบัญญัติดังกล่าวยังกำหนดระดับความรุนแรงของโทษให้สอดคล้องกับความผิด ไม่เหมาะสมเนื่องจากอัตราโทษที่กำหนดไว้นั้นต่ำเกินไปเมื่อเทียบกับโอกาสในการกระทำความผิดที่มักเกิดขึ้นบ่อยในสถานการณ์สังคมไทยในปัจจุบัน

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 3/1 ได้กำหนดให้ เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (19) ของมาตรา 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

⁵ คณพล จันทน์หอม, **หลักพื้นฐานกฎหมายอาญา เล่ม 1**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2565), หน้า 57.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 60-63.

(19) “คุกคามทางเพศ” หมายความว่า กระทำโดยทางกาย วาจา การส่งเสียง การแสดงอาการปฏิกิริยาหรือท่าทาง การติดต่อสื่อสาร การเฝ้าดู การติดตามรังควาน หรือกระทำด้วยประการใด ๆ รวมถึงกระทำด้วยระบบคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ โทรคมนาคม หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นที่สามารถแสดงผล ให้เข้าใจความหมายได้ ต่อผู้อื่น อันมีลักษณะส่อไปในทางเพศ โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้น เดือดร้อน รำคาญ อับอาย ถูกเหยียดหยาม หวาดกลัว หรือได้รับความไม่ปลอดภัยในทางเพศ

การแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว ได้กำหนดนิยามคำว่า “คุกคามทางเพศ” ไว้ใน ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 1 (19) ซึ่งกฎหมายปัจจุบันปรากฏอยู่ใน มาตรา 397 ภาค 3 ลหุโทษ

โดยการกำหนดนิยามในครั้งนี้ได้กำหนดนิยามคำว่า “คุกคามทางเพศ” ไว้อย่างครอบคลุม และชัดเจนมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้บังคับใช้กฎหมายในกระบวนการ ยุติธรรมสามารถคาดการณ์รูปแบบ ลักษณะ และวิธีการของการคุกคามทางเพศ ได้อย่างชัดเจน สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพภาพของประชาชนได้อย่างยุติธรรม อีกทั้งยังชี้ให้เห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัตินี้ผู้ร่างกฎหมาย ได้คำนึงถึงสิทธิ มนุษยชนและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพภาพของประชาชนหรือผู้ถูกคุกคามทางเพศ มากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกทางกายภาพ เช่น วาจา อาการปฏิกิริยา หรืออุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์อื่นที่สามารถแสดงผลส่อไปในทางเพศ เนื่องจากองค์ประกอบภายนอก ของนิยามนี้ได้อาศัย “พฤติการณ์ประกอบการกระทำ” ด้วย กล่าวคือ ในนิยามนี้ ใช้ถ้อยคำว่า “โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้น เดือดร้อนรำคาญ อับอาย ถูกเหยียดหยาม หวาดกลัว หรือได้รับความไม่ปลอดภัยในทางเพศ” แสดงว่าเพียงแค่ “น่าจะ” เกิดความเสียหายก็เพียงพอแล้ว ซึ่งในความเป็นจริงอาจไม่เสียหายก็ได้

ข้อสังเกต ผู้ร่างได้กำหนดนิยามของ “คุกคามทางเพศ” ค่อนข้างกว้าง เพื่อให้ศาลสามารถตีความครอบคลุมพฤติกรรมคุกคามทางเพศใหม่ ๆ ได้อย่างไรก็ตาม เกิดข้อน่ากังวลในเรื่อง “ความชัดเจนแน่นอนของกฎหมายอาญา” ซึ่งอาจถูกโต้แย้งได้ว่าเปิดช่องให้ตีความเกินขอบเขต

4. การกำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาฯ มาตรา 7 ได้กำหนดให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 284/1 และ 284/2 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 284/1 ผู้ใดคุกคามทางเพศต่อผู้อื่น ถ้าการกระทำนั้นไม่เป็นความผิดฐานอนาจาร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำอย่างต่อเนื่องหรือกระทำซ้ำมากกว่า หนึ่งครั้งและเป็นเหตุให้ผู้อื่นไม่สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นการกระทำในที่สาธารณะ ต่อหน้าธารกำนัล หรือในระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปเข้าถึงได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรานี้ เป็นการกระทำแก่เด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี ซึ่งไม่ใช่ภรรยาหรือสามีของตน โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 284/2 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 284/1 เป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือผู้ถูกระทำ อันเนื่องจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวมีสาระสำคัญที่ควรพิจารณาในสามประเด็น ดังนี้

ประการแรก การกำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศ

ความเดือดร้อนรำคาญอันมีลักษณะคุกคามส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศนั้น ปัจจุบันปรากฏอยู่ใน มาตรา 397 วรรคสอง มีระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งถือว่าโทษของการคุกคามทางเพศนั้นไม่สอดคล้องกับลักษณะของการกระทำในปัจจุบัน ร่างพระราชบัญญัติมาตรา 284/1

วรรคแรกนี้ จึงได้กำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศไว้ในประมวลกฎหมายอาญา โดยมีองค์ประกอบความผิดดังนี้

- 1) ผู้ใด
- 2) คุกคามทางเพศ
- 3) ผู้อื่น

บทบัญญัตินี้ กำหนดให้ผู้ใดก็ตามที่คุกคามทางเพศต่อผู้อื่น ผู้นั้นถือว่ากระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศ โดยการคุกคามทางเพศนี้ได้กำหนดนิยามไว้ในมาตรา 1 (19) ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในข้อ 3. โดยต้องนำมาพิจารณาหิโนองค์ประกอบภายนอกของความผิดด้วย

อีกทั้งบทบัญญัตินี้เป็นบทบัญญัติความผิดที่ไม่ต้องการผลปรากฏ กล่าวคือ เมื่อผู้กระทำความผิดกระทำความผิดครบองค์ประกอบความรับผิด ความผิดก็สำเร็จแล้ว มิต้องการผลปรากฏ คำว่า “ผลปรากฏ” ในที่นี้ หมายถึง โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้ถูกคุกคามทางเพศนั้น อาจจะได้รับเดือดร้อนรำคาญอับอายถูกเหยียดหยาม หวาดกลัว หรือได้รับความไม่ปลอดภัยในทางเพศ ซึ่งหากพิจารณาจากคำนิยามแล้ว จะเห็นได้ว่า ถ้อยคำบทบัญญัติในส่วนนี้เป็นพฤติการณ์ประกอบการกระทำ เมื่อเป็นพฤติการณ์ประกอบการกระทำแล้ว จึงจำเป็นต้องใช้มาตรฐานของวิญญูชนในการประกอบการพิจารณา กล่าวคือ หากวิญญูชนเห็นว่าการกระทำนั้นอาจก่อให้เกิดผลเช่นนั้นได้ แม้ผู้กระทำจะไม่ได้มีเจตนาให้เกิดผลผู้กระทำก็ถือว่ามีความผิด จะอ้างว่าไม่ทราบหรือไม่เจตนาไม่ได้

ประการที่สอง การเพิ่มโทษความผิดฐานคุกคามทางเพศ

ร่างพระราชบัญญัติมาตรา 284/1 และ 284/2 นี้บัญญัติอยู่ในภาค 2 ภาคความผิด ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ จากการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่ามีการปรับโทษให้รุนแรงเหมาะสมกับความผิดมากขึ้น ดังนี้

1) มาตรา 284/1 วรรคแรก กรณีผู้ที่กระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จะเห็นได้ว่า เมื่อเทียบกับบทบัญญัติมาตรา 397 มีการระวางโทษที่หนักขึ้น เพื่อให้ความผิดได้สัดส่วนกับความรุนแรงของโทษ

2) **มาตรา 284/1 วรรคสอง** กรณีที่ผู้กระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศกระทำความผิดซ้ำ ส่งผลให้ผู้ที่ถูกคุกคามทางเพศไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ ต้องรับโทษหนักขึ้นจากรวรรคแรก ต้องระวางโทษจำคุกสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3) **มาตรา 284/1 วรรคสาม** กรณีที่ผู้กระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศตามวรรคแรก ได้กระทำความผิดในที่สาธารณะหรือในระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ หรือกรณีที่ผู้กระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศตามวรรคสองได้กระทำความผิดซ้ำ ส่งผลให้ผู้ที่ถูกคุกคามทางเพศไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ อันได้กระทำความผิดในที่สาธารณะหรือในระบบคอมพิวเตอร์ ที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4) **มาตรา 284/1 วรรคสี่** กรณีผู้กระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศได้กระทำต่อเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงความยินยอมของเด็กผู้ถูกระทำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

5) **มาตรา 284/2** กรณีที่ผู้กระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกระทำ ไม่ว่าจะเป็นผู้บังคับบัญชาที่ดี นายจ้างก็ดี ได้กระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศตามบทบัญญัติมาตรา 284/1 เช่นนี้จำเป็นต้องรับโทษหนักขึ้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อสังเกต ขอบเขตของความผิดฐาน “การกระทำอนาจาร” และ “การคุกคามทางเพศ” อาจก่อให้เกิดปัญหาในการตีความของศาลได้ ว่าสิ่งใดคือการกระทำที่ไม่ถึงขั้นอนาจาร ต้องอาศัยแนวปฏิบัติและดุลพินิจของศาลต่อไปในอนาคต

5. การกำหนดมาตรการคุ้มครองผู้เสียหาย

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาฯ 7 ได้กำหนดให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 284/3 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 284/3 ในคดีคุกคามทางเพศ ถ้าความปรากฏแก่ศาลเองหรือตามข้อเสนอของพนักงานอัยการ โจทก์ ผู้เสียหาย หรือเจ้าพนักงาน ว่าจำเลยมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่าจะคุกคามทางเพศ หรือรบกวนการดำเนินชีวิตตามปกติของผู้เสียหายอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าศาลจะลงโทษจำเลยหรือไม่ก็ตาม ศาลอาจสั่งห้ามจำเลยนั้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดตามเงื่อนไขและภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่ไม่เกินสองปี

จำเลยซึ่งฝ่าฝืนคำสั่งห้ามของศาลตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทบัญญัติดังกล่าวมุ่งเน้นการคุ้มครองผู้เสียหายจากการคุกคามทางเพศอย่างต่อเนื่อง แม้ในกรณีที่จำเลยไม่ได้ถูกลงโทษก็ตาม ถือเป็นการขยายขอบเขตของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไปสู่มาตรการคุ้มครองผู้เสียหายและการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าการลงโทษบุคคล⁷

ศาลอาจใช้อำนาจตามมาตรานี้ได้ทั้งจากการพิจารณาเห็นเองหรือจากข้อเสนอของพนักงานอัยการ โจทก์ ผู้เสียหาย หรือเจ้าพนักงาน โดยศาลสามารถสั่งห้ามจำเลยทำการใด ๆ ตามที่เห็นสมควร เช่น การติดต่อ การเข้าใกล้ ผู้เสียหาย ซึ่งระยะเวลาของคำสั่งห้ามกำหนดได้ไม่เกินสองปี หากจำเลยฝ่าฝืนคำสั่งศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อสังเกต การให้อำนาจศาลสั่งห้าม “ไม่ว่าศาลจะลงโทษจำเลยหรือไม่ก็ตาม” อาจถูกวิจารณ์ว่าเป็นการจำกัดสิทธิของจำเลยโดยยังไม่ปรากฏการพิพากษาลงโทษซึ่งอาจขัดกับหลัก หลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยบริสุทธิ์ (Presumption of innocence)⁸ และขอบเขตของ “การกระทำที่ศาลสั่งห้าม” อาจยังไม่ชัดเจน อาจต้องอาศัยแนวปฏิบัติและดุลพินิจของศาลในอนาคต ทั้งนี้ มาตรการนี้สามารถใช้ได้กับกรณีคุกคามทางเพศเท่านั้น ไม่สามารถใช้ได้กับกรณีกระทำชำเราและกระทำอนาจารได้

⁷ อัจฉริยา ชูตินันท์, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2566), หน้า 110-112.

⁸ คณิต ฌ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2566), หน้า 108-110.

6. บทบาทศาลที่สามารถนำข้อมูลออกจากระบบคอมพิวเตอร์ในกรณีที่การคุกคามทางเพศเกิดขึ้นได้

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาฯ 7 ได้กำหนดให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 284/4 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 284/4 ในการกระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศตามมาตรา 284/1 วรรคสาม ที่เป็นการนำข้อมูลอันมีลักษณะลามกเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปเข้าถึงได้ หากได้ความตามทางไต่สวนของศาลตามคำร้องของผู้เสียหายหรือเจ้าพนักงานแล้ว เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้นำเข้าข้อมูลนั้นระงับการทำให้แพร่หลายและนำข้อมูลนั้นออกจากระบบคอมพิวเตอร์ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และหากจำเป็นอาจสั่งให้ผู้ควบคุมหรือผู้ให้บริการระบบคอมพิวเตอร์ระงับการทำให้แพร่หลายและนำข้อมูลนั้นออกจากระบบคอมพิวเตอร์ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด หรืออาจสั่งให้เจ้าพนักงานที่มีอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งของศาลก็ได้ แล้วรายงานให้ศาลทราบภายในสิบห้าวัน

ผู้นำเข้าข้อมูล ผู้ควบคุมหรือผู้ให้บริการระบบคอมพิวเตอร์ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทบัญญัติดังกล่าวได้ให้กำหนดให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจได้หากมีการนำข้อมูลอันมีลักษณะลามกเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปเข้าถึงได้ ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 284/1 วรรคสาม

มาตรานี้สะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงของกฎหมายอาญาในการรับมือกับลักษณะการกระทำความผิดรูปแบบใหม่ (Cyber Sexual Harassment) ที่เกิดขึ้นในโลกออนไลน์ ซึ่งต่างจากการคุกคามทางเพศแบบดั้งเดิมที่เกิดขึ้นต่อหน้าผู้เสียหายโดยตรง การนำข้อมูลลามกเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์และเผยแพร่ต่อสาธารณะสามารถทำให้ผู้เสียหายได้รับความอับอาย เสื่อมเสียชื่อเสียง และเกิดความเสียหายทางจิตใจอย่างรุนแรง อีกทั้งยังเป็นภัยต่อศีลธรรมอันดีในสังคมได้

กฎหมายจึงให้อำนาจศาลเข้าแทรกแซงโดยตรง เพื่อให้เกิดการระงับการแพร่หลายอย่างทันทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการสั่งระงับการแพร่หลายของข้อมูลลามกและการนำข้อมูลนั้นออกจากระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยศาลสามารถออกคำสั่งได้ทั้งต่อผู้ที่นำข้อมูลเข้าระบบ ผู้ควบคุมระบบคอมพิวเตอร์ ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต รวมถึงเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อตัดวงจรของการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นการคุกคามทางเพศผ่านสื่อออนไลน์

ทั้งนี้ เพื่อบังคับให้เกิดการปฏิบัติตามคำสั่งศาล บทบัญญัตินี้จึงกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนไว้ คือ จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โทษดังกล่าวแม้จะไม่สูงมาก แต่มีลักษณะเชิงป้องปรามให้ผู้ให้บริการระบบคอมพิวเตอร์และผู้เกี่ยวข้องต้องให้ความร่วมมืออย่างเคร่งครัด

ข้อสังเกต เกิดหลักที่ขัดแย้งกันคือ “การปกป้องศีลธรรมอันดีของประชาชน” กับ “เสรีภาพในการแสดงออก” อีกทั้งยังก่อให้เกิดหน้าที่ของผู้นำเข้าข้อมูล ผู้ควบคุม หรือผู้ให้บริการระบบคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติตามคำสั่งศาล ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย รวมไปถึงหากมีกรณีที่ผู้นำเข้าข้อมูล ผู้ควบคุมหรือผู้ให้บริการระบบคอมพิวเตอร์ที่เป็นนิติบุคคลฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลย่อมก่อให้เกิดปัญหาในการลงโทษทางอาญาแก่นิติบุคคล

7. การแก้ไขถ้อยคำในมาตรา 397

ประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบัน ได้กำหนดความผิดฐานก่อความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ไว้ในมาตรา 397 ดังนี้

มาตรา 397 ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในที่สาธารณะสถานหรือต่อหน้าธารกำนัลหรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำความผิดมีอำนาจเหนือผู้ถูกระทำอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาฯ มาตรา 8 ได้กำหนดให้ยกเลิกยกเลิกความในมาตรา 397 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา 397 ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำในที่สาธารณะสถานหรือต่อหน้าธารกำนัล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการกำหนดให้ “การกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ” เป็นการกระทำที่อยู่ในนิยามของ “คุกคามทางเพศ”

แล้วจึงแก้ไขบทบัญญัติในวรรคสองให้สอดคล้องกับการแก้ไขนิยามดังกล่าว รวมถึงตัดวรรคท้ายออกไป เพราะได้กำหนดเป็นความผิดตามมาตรา 284/2 แล้ว อีกทั้งยังได้แก้ไขโทษ โทษตามวรรคหนึ่งได้เพิ่มโทษปรับ จากเดิมปรับไม่เกินห้าพันบาท เป็นปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

8. การแก้ไขถ้อยคำในมาตรา 281

ประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบัน ได้กำหนดความผิดอันยอมความในความผิดเกี่ยวกับเพศ ไว้ในมาตรา 281 ดังนี้

มาตรา 281 ความผิดตามมาตราดังต่อไปนี้ เป็นความผิดอันยอมความได้ (1) มาตรา 276 วรรคหนึ่ง และมาตรา 278 วรรคสอง ซึ่งเป็นการกระทำความผิดระหว่างคู่สมรส ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล หรือไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย (2) มาตรา 278 วรรคหนึ่ง ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล ไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย หรือมิได้เป็นการกระทำความผิดแก่บุคคลตั้งระบุไว้ในมาตรา 285 และมาตรา 285/2

ร่างมาตราดังกล่าวได้กำหนดให้ “การกระทำชำเรา” (มาตรา 276 วรรคหนึ่ง) “การกระทำอนาจารโดยการล่วงล้ำ” (มาตรา 278 วรรคสอง) จะเป็นความผิดอันยอมความได้ต่อเมื่อกระทำต่อคู่สมรส และไม่ได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล หรือไม่ปรากฏว่าผู้กระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความได้ อีกทั้งกรณี “การกระทำอนาจาร” (มาตรา 278 วรรคหนึ่ง) จะเป็นความผิดอันยอมความได้ต่อเมื่อไม่ได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล หรือไม่ปรากฏว่าผู้กระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความได้

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาฯ มาตรา 6 ได้กำหนดให้ยกเลิกความในมาตรา 281 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2562 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา 281 ความผิดตามมาตราดังต่อไปนี้ เป็นความผิดอันยอมความได้

(1) มาตรา 276 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นการกระทำความระหว่างคู่สมรส ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล หรือไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย

(2) มาตรา 278 ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล ไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย หรือมิได้เป็นการกระทำแก่บุคคลดังระบุไว้ในมาตรา 285 และมาตรา 285/2

บทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเมื่อมีการกำหนดให้ “การกระทำอนาจารโดยการล่วงล้ำ” รวมอยู่ในนิยามของ “กระทำชำเรา” แล้ว จึงแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการแก้ไขนิยามดังกล่าว

9. บทสรุป

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ในเรื่องความผิดเกี่ยวกับเพศนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับปัญหาอาชญากรรมทางเพศที่ซับซ้อนขึ้นในปัจจุบัน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1) การแก้ไขนิยาม “กระทำชำเรา” ขยายความหมายให้ครอบคลุมการใช้อวัยวะอื่นหรือวัตถุ รวมทั้งการบังคับให้ผู้อื่นกระทำชำเราแก่ผู้กระทำ และให้อวัยวะเพศหมายรวมถึงอวัยวะเพศที่เกิดจากการผ่าตัด รองรับความหลากหลายทางเพศมากขึ้น

2) การกำหนดนิยาม “คุกคามทางเพศ” ระบุพฤติกรรมทางกาย วาจา การสื่อสาร รวมถึงการใช้เทคโนโลยี ที่มีลักษณะส่อไปในทางเพศและก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ อับอาย หรือความไม่ปลอดภัย

3) การกำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศ เพิ่มมาตรา 284/1 และ 284/2 พร้อมโทษจำคุกและปรับที่รุนแรงกว่ากฎหมายเดิม เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะความผิดและสถานการณ์สังคม รวมถึงกรณีผู้กระทำเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่า หรือผู้เสียหายเป็นเด็ก

4) การกำหนดมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายศาลมีอำนาจออกคำสั่งห้ามจำเลยกระทำการใด ๆ ที่เป็นการคุกคามทางเพศ แม้ยังไม่มีคำพิพากษาลงโทษ เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำ ขยายมิติการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

5) บทบาทศาลที่สามารถนำข้อมูลออกจากระบบคอมพิวเตอร์ในกรณีที่เกิดการคุกคามทางเพศเกิดขึ้นได้ ศาลสามารถสั่งระงับการแพร่หลายและลบข้อมูลลามกออกจากระบบคอมพิวเตอร์ (มาตรา 284/4) เพื่อตัดวงจร Cyber Sexual Harassment

6) การแก้ไขถ้อยคำในมาตรา 397 แก้ไขถ้อยคำในมาตรา 397 ให้สอดคล้องกับนิยามใหม่ และปรับโทษให้หนักขึ้น

7) การแก้ไขถ้อยคำในมาตรา 281 แก้ไขถ้อยคำในมาตรา 281 ให้สอดคล้องกับนิยามใหม่

บรรณานุกรม

คณพล จันทน์หอม, **หลักพื้นฐานกฎหมายอาญา เล่ม 1**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2565)

คณะกรรมการขับเคลื่อนคณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, **รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายอนุทิน ชาญวีรกูล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะเป็นผู้เสนอ)** [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://drive.google.com/file/d/1XkL8MHBVA9wd9Y39XvbnGjgEqkEbz6L/view?usp=drivesdk>

คณะกรรมการขับเคลื่อนคณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, **รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นางสาวกมลน หนูอนันต์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)** [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://drive.google.com/file/d/1brUTHugL_rCBBp4EGck1b6MJQZitNatV/view

คณิต ฅ นคร, **กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา**, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2566)

ปกป้อง ศรีสนิท, **กฎหมายอาญาชั้นสูง**, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2566),

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, **เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.**

[ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://document.senate.go.th/approve/A-1013.pdf>

อัจฉริยา ชูตินันท์, **อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา**, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2566)